

ע"פ 6466/18 - פלוני נגד מדינת ישראל, פלונית

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6466/18

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

כבוד השופטת ע' ברון

כבוד השופט א' שטיין

המערער: פלוני

נגד

המשיבות: 1. מדינת ישראל

2. פלונית

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים

מיום 23.7.2018 בת"פ 22342-06-17 שניתן על ידי

כבוד השופט העמית י' צבן

תאריך הישיבה: כ"ח באדר ב' התשע"ט (4.4.2019)

בשם המערער: עו"ד לאה צמל

בשם המשיבה 1: עו"ד רוני זלושינסקי

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

עמוד 1

1. ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 23.7.2018 בת"פ 22342-06-17 (השופט י' צבן), בגדרו נגזר על המערער, ואיל ראגאבי (להלן: ראגאבי), עונש של 7 חודשי מאסר בפועל ו-12 חודשי מאסר על-תנאי. כמו כן, חוייב המערער בתשלום פיצוי כספי למתלוננת בסך של 5,000 ₪.

רקע ועיקרי כתב האישום המתוקן

2. על-פי כתב האישום המתוקן, בתחילת שנת 2016 התגלע סכסוך על רקע רומנטי בין אחמד עליאן (להלן: אחמד), לבין א'. בעקבות הסכסוך, גמלה בלבו של אחמד החלטה להצית את מכוניתה של דודתה (להלן: המתלוננת). לשם כך, ביקש מחבריו ראגאבי ויזן, להתלוות אליו ולסייע לו להצית את המכונית, באמצעות בקבוקי תבערה. בליל 16.3.2016 סמוך לשעת חצות, הגיעו אחמד, ראגאבי ויזן לביתה של המתלוננת, כשהם מצוידים בשני בקבוקי תבערה שהכין אחמד מבעוד מועד. אחמד ניגש למכוניתה של המתלוננת, שחנתה סמוך לביתה, ניפץ באמצעות אבן את חלונה הימני הקדמי, הדליק בקבוק תבערה והשליכו אל תוך המכונית; ראגאבי הדליק בקבוק תבערה נוסף והשליכו לעבר המכונית; יזן תפקד כתצפיתן. כתוצאה מהמעשים נופץ החלון השמאלי הקדמי, ונגרמו נזקים לדלת השמאלית האחורית ולשני המושבים הקדמיים.

3. ראגאבי הודה במיוחס לו בכתב האישום המתוקן, במסגרת הסדר טיעון, שלא כלל הסכמה לעניין העונש. ביום 15.4.2018 הורשע ראגאבי בביצוע בצוותא של עבירות הצתה (סעיף 448 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), בצירוף סעיף 29 לחוק), וחבלה במזיד ברכב (סעיף 413 לחוק, בצירוף סעיף 29 לחוק).

עיקרי גזר הדין של בית המשפט המחוזי

4. בפתח הדברים סקר בית המשפט המחוזי את עיקרי העובדות המתוארות בכתב האישום המתוקן. לאחר מכן, בחן את תסקיר שירות המבחן שהונח לפניו. בתסקיר תואר, כי מחד גיסא ראגאבי איננו בשל רגשית, מתקשה לווסת דחפים ולדחות סיפוקים, מתחבר לעיתים לשולי החברה, מתקשה לקבל סמכות, נוטה להיגררות ולהתנהגות אימפולסיבית, ומתקשה לקחת אחריות על מעשיו. מאידך גיסא צוין, כי ראגאבי אופיין כבעל תפקוד תקין, ללא דפוסים עברייניים; ההליך שמתנהל בעניינו יוצר אפקט מרתיע ומלמד עבורו. לפיכך צוין, כי יש סיכוי לשיקומו. לבסוף, המליץ שירות המבחן על הטלת עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות.

5. לאחר שעמד על טיעוני הצדדים לעונש וניתח את הנסיבות שנלוו לביצוע העבירות, פנה בית המשפט המחוזי לקבוע את מתחם העונש ההולם. בית המשפט התייחס לערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מהמעשים: פגיעה משמעותית בביטחון האישי והציבורי, ופגיעה ברכוש. בית המשפט הדגיש, כי גם כשמדובר בהצתת רכוש בלבד - קיים נזק פוטנציאלי רב בעבירות אלו. אשר לנסיבות ביצוע העבירה צוין בית המשפט, כי יש להביא בחשבון את התכונן המוקדם, לרבות הצטיידות בבקבוקי תבערה ושימוש בתצפיתן; ואת העובדה שהעבירה בוצעה סמוך לביתה של המתלוננת. מנגד צוין, כי הנזק שנגרם למכונית בפועל איננו חמור באופן יחסי לנזק שעלול היה להיגרם. נוכח האמור קבע בית המשפט, כי מתחם העונש ההולם נע בין 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, לבין 20 חודשי מאסר בפועל.

6. אשר לעונש המתאים בגדרי המתחם ציין בית המשפט לקולא, כי ראגאבי נעדר עבר פלילי, וכי הביע חרטה, הודה במעשיו, וחסך בכך זמן שיפוטי. עוד צוין, כי אמנם ראגאבי לא יזם את ביצוע העבירה, אך תרם תרומה אפקטיבית לביצוע ההצתה. בסיכומו של דבר, השית בית המשפט על ראגאבי עונש של 7 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על-תנאי, וכמו כן חייב אותו בתשלום כספי למתלוננת בסך של 5,000 ₪.

מכאן הערעור שלפנינו.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

7. ראגאבי טוען נגד חומרת העונש שהוטל עליו. לשיטתו, בית המשפט המחוזי לא נתן משקל מספיק לכך שחלקו בביצוע העבירות היה שולי ביחס לשותפיו. בהקשר זה נטען, כי הוא לא לקח חלק בשלבי תכנון המעשה וההכנות לקראתו; ואילו בשלב הביצוע לא מילא את בקשת אחמד כלשונה, אלא זרק את בקבוק התבערה לעבר המכונית, ולא לתוכה. עוד נטען, כי לא ניתן משקל ראוי לנסיבותיו האישיות של ראגאבי, לרבות גילו הצעיר (בן 19 שנים בעת ביצוע העבירות), והעדר עבר פלילי. כמו כן נטען, כי בית המשפט לא נימק את החלטתו לדחות את המלצת שירות המבחן, להטיל עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות. יתר על כן, מתחם העונש ההולם שנקבע חורג לחומרה ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים.

8. על-פי תסקיר משלים מטעם שירות המבחן שהונח לפנינו, ראגאבי מתקשה לבחון באופן מלא את מעשיו והתנהגותו העבריינית. עוד צוין, כי לאחר בחינה מחודשת של הדברים, לא נראה כי להליך הפלילי השפעה מרסנת ומרתיעה על ראגאבי. אשר על כן, לא נתן שירות המבחן המלצה בעניינו.

9. בדיון שהתקיים לפנינו ביום 4.4.2019, הציגה ב"כ של ראגאבי את גזר הדין שניתן בעניינו של אחמד ביום 4.12.2018, בת"פ 22374-06-17. בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ח' מ' לומפ) גזר על אחמד עונש של 6 חודשי מאסר, שירוצו בדרך של עבודות שירות. לפיכך נטען, כי אין מקום לגזור על ראגאבי עונש חמור מזה של אחמד, העבריון העיקרי. ב"כ המדינה טען מנגד, כי ההבדל בין העונשים נובע מכך שאחמד עבר תהליך של טיפול בשירות המבחן, בעוד ראגאבי לא עבר טיפול שכזה. כמו כן נטען, כי התסקיר לגביו הוא שלילי, ועל כן אין הצדקה להקל בעונשו.

10. בהתאם להחלטתנו מיום 4.4.2019, הוגשה ביום 19.4.2019 חוות דעת מאת הממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר. בחוות הדעת צוין, כי אין מניעה לשלב את ראגאבי בעבודות שירות, וכי הוא נמצא מתאים לביצוע עבודות שירות ללא מגבלות.

דיון והכרעה

11. לאחר עיון בגזר הדין שניתן בבית המשפט המחוזי, בחינת נימוקי הערעור, ושקילת טענות ב"כ הצדדים בדיון לפנינו, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל. הלכה פסוקה היא, כי ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בגזר

הדין שנקבע בערכאה הדיונית, זולת במצבים חריגים בלבד (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.1.2009)). העניין שלפנינו נמנה על מצבים חריגים אלו, והטעם לכך נעוץ בעקרון אחדות הענישה. עקרון זה איננו חזות הכל, אך משקלו רב.

12. ראשית אבהיר - העונש שהשית בית המשפט המחוזי על ראגאבי הולם את חומרת מעשיו, וכלל אינו חורג לחומרה ממדיניות הענישה הראויה. על חומרתן של עבירות ההצתה והסיכון הנובע מהן נכתב רבות (ע"פ 3116/13 ויאם קבלאן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (15.10.2013); ע"פ 6326/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (3.12.2017)). מעשה הצתה ראשיתו ידועה, ואחריותו מי ישורנה. לא בכדי קבע המחוקק עונש חמור בצדה של עבירת ההצתה; ובהתאם, שבה הפסיקה והדגישה את חשיבותה של ענישה מרתיעה בעבירות אלו (ע"פ 2745/18 באסל אבו שארב נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (8.8.2018)). אמת נכון הדבר, ראגאבי לא יזם את המעשה ולא הגה את תכנית הפעולה, אך לקח חלק מהותי בביצוע. ראגאבי היה מודע לתכנון המוקדם של אחמד, והתערב בסכסוך לא לוו.

13. יחד עם זאת, בנסיבות העניין יש להקל בעונשו של ראגאבי, ולהתאים את עונשו לעונש שאותו השית בית המשפט המחוזי (במותב אחר) על אחמד. עקרון אחדות הענישה מורנו, כי יש להשית עונשים דומים על מי שביצעו עבירות דומות, ולהימנע משרירות בענישה. בייחוד הדברים אמורים, מקום שבו מדובר בעבריינים שלקחו חלק באותה עבירה (ראו ע"פ 2580/14 אבו ליל חסן נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (23.9.2014)). מבלי לגרוע מחומרת מעשיו של ראגאבי, הרי שזו פחותה מחומרת המעשים שבגינם הורשע אחמד. כאמור, אחמד הוא אשר יזם והוביל את ביצוע המעשים, ובנסיבות העניין אין הצדקה להטיל על ראגאבי עונש חמור מעונשו של אחמד. לא נעלם מעיני ההבדל בין תהליך הטיפול המשמעותי שעבר אחמד, לבין העדרו של תהליך דומה בעניינו של ראגאבי. אולם, הבדל זה אינו מספיק על מנת להצדיק את הפער בעונשים שהוטלו. עם זאת, נוכח מאפייניו האישיים של ראגאבי, ראיתי לנכון להשוות את עונשו לזה של אחמד, ולא להקל עליו מעבר לכך.

14. נוכח האמור, אציע לחברי לקבל את הערעור, ולקבוע כי עונש המאסר בפועל (7 חודשים) שהוטל על ראגאבי - יבוטל, ובמקומו יושת עליו עונש של 6 חודשי מאסר, שירוצו בדרך של עבודות שירות. מקום ביצוע העבודות יקבע על-פי שיקול דעתו של הממונה על עבודות השירות, ובהתאם לתנאים שייקבעו על-ידו, כאמור בחוות הדעת שהוגשה מטעם הממונה. שאר רכיבי גזר הדין יעמדו בעינם.

15. המערער יתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 27.6.2019 בשעה 09:00 ביחידת עבודות השירות במפקדת מחוז דרום בבאר שבע.

המערער מוזהר בזאת כי עליו לעמוד בדרישות ובתנאים של מסגרת מאסר בדרך של עבודות שירות. באם ימצא שלא עמד בדרישות ובתנאי המאסר בעבודות שירות, תהא זו עילה להפסקה מינהלית של עבודות השירות, ולריצוי העונש במאסר בפועל.

שׁוֹפֵט

השופטת ע' ברון:

אני מסכימה.

שופטת

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

שופט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נעם סולברג.

ניתן היום, כ"ו בניסן התשע"ט (1.5.2019).

שופט

שופטת

שופט
